

САҢА ОЛОХ

№ 11 (11339) • Кулун тутар 22 күнэ, 2024 сыл, бээтинсэ • 12+

Бу
нүөмэргэ

Үөрэх

Илин эңээр бастыҥ эдэр
учуутала билиннэ/2

Тиэргэн

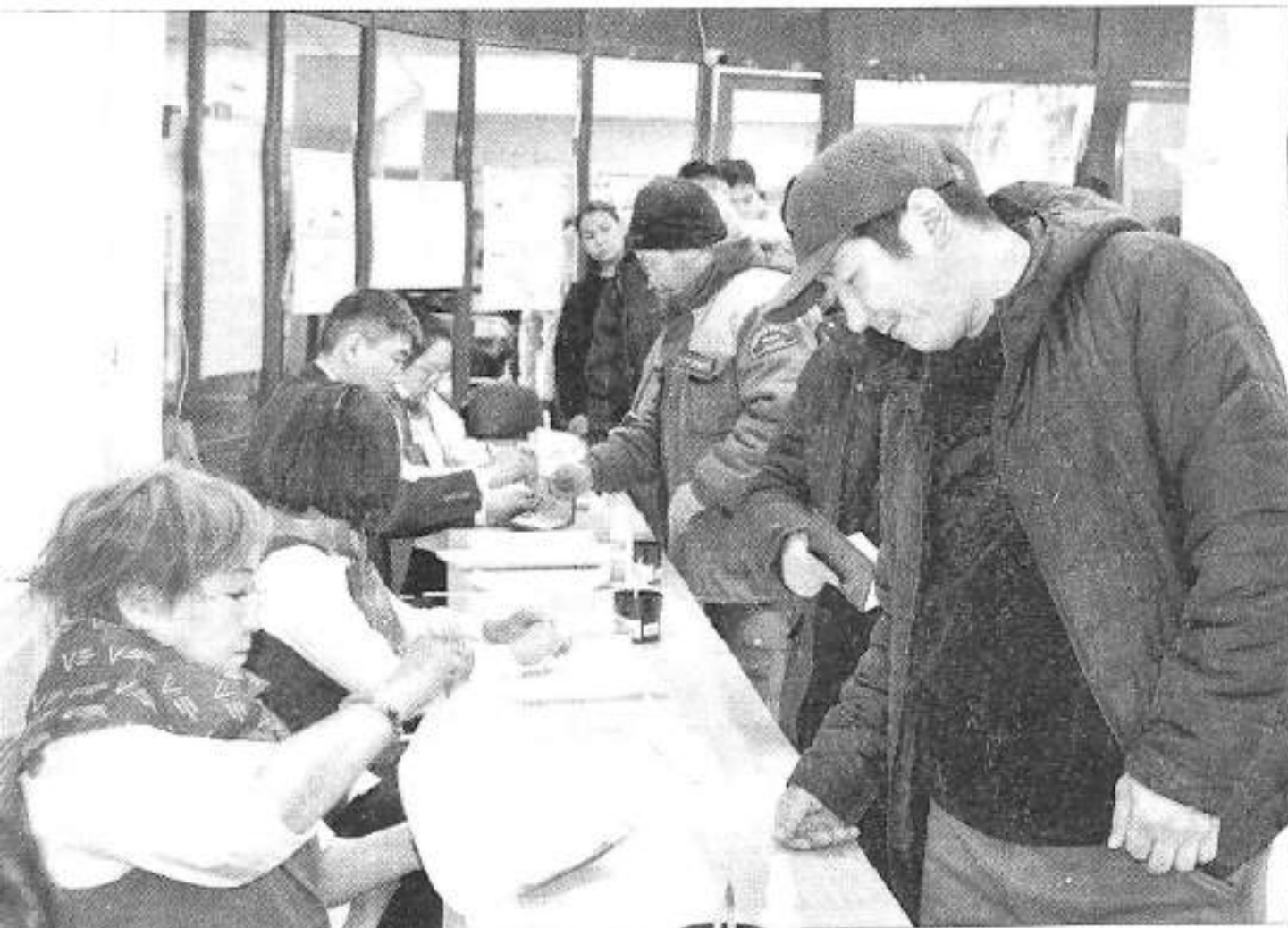
Бахсы кизэн туттар ыаллара/4

Дьыллар-дьоннор

Саха бастагы балерината,
талааннаах педагог/5

Чурапчы улуунутар — быыбар түмүгэ

Быыбар. Улууспут олохтоохторо гражданскай
эбээһинэстэрин чиэстээхтик толорон, быыбарга
көхтөөхтүк кытыннылар.

685 нүөмэрдээх быыбардыыр учаастак // СМОН ХЕНДРИКОС ТУОҔУУТ

Тэттик

**Култуурунай-историческай
нэһилиэстибини чинчийи,
үйэтитии хайысхатыгар сөбүлэнги
түһэристилэр**

Бу күннэргэ улуус баһылыга Степан Саргы-
даев Чурапчы улуунун култуурунай-истори-
ческай нэһилиэстибини хасыһан чинчийи,
харыстаан үйэтитии хайысхатыгар Сердана
Ильинична Боякова салайааччылаах гума-
нитарнай чинчийэр институту кытта бизе
сыллаах сөбүлэнги түһэристэ. Ол чэрчитинэн
саха норуотун аатырбыт этнографтара, фоль-
клористара, Чурапчытан төрүттээх Андрей
Андреевич Саввин уонна Дмитрий Ивано-
вич Дьячковский – Сэһэн Боло ааттарын үйэ-
титиигэ, монографиялары сангардан таһаа-
рыыга, наука хайысхатыгар, Чурапчытаагы
история уонна этнография түмалин сайын-
нары кэнсипсийэтин онорууга ыкса си-
тимнээх үтүө түмүктэрдээх үлэлэһии ба-
рыабы диэн эрэнэбит.

**Чакыр нэһилиэгэр саҥа модульнай
хочуолунай олоххо кирирдэ**

Эбийиэк "Тыа сиригэр биир кэлим тутуу-
лары тэрийи" федеральнай бырагыраама
үбүлээһининэн тутулунна. Маныык бырагы-
раамаан Чурапчыга бу ахсыс хочуолунай
үлэбэ кирирдэ. «СК Трест» ХЭТ тутуу үлэтин
сөбүлэһиэ. Саҥасчык – СӨ Олох-дьаһах
хомунаалынай хаһаайыстыбатын тэрилтэ,
суббэдэрээччиигинэн Петр Пинигин сала-
йар биригээдэгэ үлэлээтэ. Онуоха сүрүннээн
Чакыр нэһилиэгин олохтоох ыччаттара тут-
тулар. СӨ «ОДЫХ» тэрилтэтин генеральнай
дириэктэре Виталий Чиканев бэлэстээби-
тинэн, элбэх ахсааннаах эбийиэги холбосхо
септөөх улахан кыамталаах хочуол туруору-
лунна. Мантан салгыы Хадаар, Хатылы нэһи-
лиэктэригэр үлэ ытыллыабы.

Үүт соботуопкатын сыаната үрдээтэ

"Чурапчы" кэпэрэтиип бырабыланыы-
тын мунньагар улууспуттар үүт соботуопка-
тын эбии үрдэтэр туһунан быһаарыныны
ылынылар.

"Быйыл үүт соботуопкалааһын сы-
аната быһаарылынна. Ол курдук, тохсунньу
26 күнүгэр Чурапчы кэпэрэтиипин быра-
быланыытын уопсай мунньагынан уураах
тахсан турар. Бу уураахха олохуран, былы-
рын судаарыстыбаннай субсидия 60 сол-
куобай эбит буоллаҕына, быйыл 65 солкуо-
бай буолбута. Онон олохтоох кэпэрэтиип
биир киилэ үүткэ эбии 12 солкуобайы көрбүт
эбит буоллаҕына, билигин бу тыа хаһаайы-
стыбатын министриэстибэтин рекоменда-
циятыгар олохуран, үүтү туттараччылары
өйөөн, соботуопка сыанатын 12 солкуобай-
тан 15 солкуобайга таһааран бизирдибит. Ити
аата, быйылгы сылга Чурапчы кэпэрэтиипэ
хаһаайыстыбалартан киилэ үүтү 80 солкуо-
байга тутар буолар. Итинэн 65 солкуобайга
өрсөппүүбүтүк буддьуктуттан көрүлпэр су-
даарыстыбаннай субсидия суумага уонна
15 солкуобай олохтоох бэйэбит кэпэрэтиип-
пит угар харчыта буолар", — диэн "Чурапчы"
ТХПК бырабыланыытын бэрэссэдээтэ
Алексей Егоров иһитиннэрдэ.

Чурапчыга күн-дьыл туруга

Кулун тутар
22 күнэ
БЭЭТИНСЭ

Кулун тутар
23 күнэ
СУБУОТА

Кулун тутар
24 күнэ
БАСКЫҤАНЫҤА

Кулун тутар
25 күнэ
БЭНИДИЭНЬИК

Кулун тутар
26 күнэ
ОПТУОРОУНЬУК

Кулун тутар
27 күнэ
СЭРЭДЭ

Кулун тутар
28 күнэ
ЧЭППИЭР

-7 -3

-10 -17

-16 -23

-20 -12

-13 -22

-20 -21

-19 -17

Өрөспүүбүлүө сөнүннара

Ойуур баһаардарын сэрэтэр уонна бохсор үлэҕэ анаммыт мүннүх ытытылынна

Айсен Николаев дойду айылда ресурсаларыгар уонна экологияда министиэирэ Александр Козлов ыппыт муһуһаар кытына. Ыйыл ойуур баһаардарыттан сэрэтэр үлэһэ уонна боһсууга 2,7 млрд солк. үп ытыллыа, өнтөн федеральнай үп былырыыска саҕа кээмэйдээх - 1,6 млрд солк. Оттон өрөспүүбүлүкэ бүддьүөтүттан 16 мөл. солкуобайынан элбөх, 1 млрд солк. тахса үп көрүл-лүбүтүн туһунан ийитиннэрдэ. Тыл баһаарынайдары тэрил-лиилэригар үлэһит мунтуур ахсаана - 1203 киһи. Кэтээн көрөр лүөччүк ахсаана 42 дизэри ullaппыт. 9 лүөччүк анал үөрэни аһар. Икки катер аал көмөтүнэн ардаах түһэри ытыллыаҕа. Пилота свох көтөр аалдары кизгик туһаныаҕара.

Итгэний тэнгэ Ил Дархан 2030 саялга дээр эрдэмтдийн «Саха сирийн экология өртүүнэн этэнгэ буолуутун туһунан» диктэ суолталаах айаахха илии баттаата. Ол курдук, экологияга бизэ туттаах саяагы туруурда: айылжа өртүүтэн куттал үөскүүр түгэнигэр бэдэрнэх буолуу, айылжа ресурсаларын сирдэххик туһаны уонна харыстааһын, тулаһыгэр эйгэбэ кэдриги дьайыны намыта, экэниэмикэни илиинмэт уларыйыһыгэр сөп түбэһиннэрэн сайыннарыгы, экологическай культураны үрдэтэн. Онуоха ойуурга видеонан кэтээн көрүү пууннарын элбэтэххэ, «Ойуур баһаардарын суһал кэтээн көрүү» иһитиннэрэр ситими сайыннарыахтара, зондировщик-сэмэлүөттэринэн профилактика үлэтин ыһыахтара, лесопитомниктары тарыйытххэ, «Орто дойдуга» зоопаркага дьиникэй кыһыллары чөлүгэр түһэрин киниз аһыллыада, Дьоккуускайга уонна Жатайга кытаанах коммунальнигэр тохоттору хараһыгы инфраструктура тардыллыа.

**Ил Дархан 100 тын. солкуобай
кээмэйдээх бириэмийэни
олохтуур туһунан ыйаахха
илии баттаата**

Айсен Николаев Саха сирингэр орто аяал үөрэди түмүктүүр судаарыстыбаннай тургутууну эксаэман быһымытынан туттаран, муһутуур 100 баалы ылбыт коллеһы эбэтэр техникуму бүтэрээчилэргэ 100 тыһ. солк. кээнкэйдэххэ бириэмийэни олохтуур туһунан ыйааха илин баттаата. Ону тэнэ 100 тыһ. солк. бириэмийэ 100 баалы ылары ситиһипит устудьуону бэлэмнээбит уһуйааччыга эмит туттарыллыаба.

Саха сиригэр
тутуллуохтаах эбийиэктэр
боппуруостарын тула
кэпсэттилэр

Айсен Николаев Арасмыйга Бэрэсидьиэнэ Владимир Путинны кытары видео-сүбээлинэн көпсөттэ. Дойду аҕа баһылыга Саха сиригэр өрөбүчүэй сырытыгыгар бэлэмниини үлэтэ бара турарын иһитиннэрдэ. Көпсөттигэ онуоха сыһаманнаах сүрүн боппуруостары көрдүлэр. Ил Дархан өрөспүүбүлүккө састыганнаах ыарыктары элтиир балымыа тутуута наадатын, тутуу бырайыгага оҥобулдан, чинчийинитин бэрбытын балиэттэтэ. Итинэнэ "Хаарбах дьыаттан дьону көбөрүү" бырагырааматын олоххо киллэрингэ үп-харчы тийибетинэн, көмө тойдостобун иһитиннэрдэ. Өлүөнэ муостатын тутуутун үбүлээһингэ өрөспүүбүлүкэ өттүттэн 50 бырыһыан, федеральнай буддьүөттэн эмиэ 50 бырыһыан буолуохтаагын туруоруста. Итини таһынан Айсен Николаев Хотугу-дуу-Илинни федеральнай университетка Медицинскэй институт дьыэтин, университет кампуһун эбийиэктэрин тутуу боппуруу-һутар тохтоото. Дойду Бэрэсидьиэнэ Муусука үрдүкү оскуолатын иитиллээччилэригэр болдомтотун уурда. Владимир Путин Саха сириэн байыастара дойдуга бэриниллэх, хорсун-хоодуот, күүстээх санаалаах буолуу чабылхай холобурдара буолалларын туһунан эттэ уонна кинилэргэ дириг махталын биллэрдэ.

Ил Дархан Арасыйыа
Дьоруойун аҕатын кытта
көрүстэ

Айсен Николаев Арассымья Федерациятын Дьоруойа Николай Соболев аата, подполковник Сергей Соболевы кытта көрүстэ уонна Саха сирэ барыта киэн туттар дьоруойун иитэн таһаарбытын иһин махтанна. Дойду Сэбиллэниилээх Күүстэрин майора Николай Соболев Саха сириттэн анал байыаннай дьайыыга кыттааччылартан алтыс Арассымья Дьоруойа буолбута. Аҕата уола кыра эрдэбиттэн спордунаа, байыаннай-спорт кулуубугар үтүмүн аахтык дьарыктанымата хорсун офицер буоларыгар төлүү күүс буолбутун бэлиэтэтэ.

СӨ Ил Дарханын уонна Бырабынталыстыбатын
пресс-сулуспата.

Илин энгээр бастын эдэр учуутала билиннэ

Үерэх. Күрээсэ Мэнгэ Хангалас, Таатта, Чурапчы, Томпо, Амма, Уус Алдан улуустарыттан 17 эдэр учуутал кыттыыны ылла.

Наталья СИБИРЯКОВА

Кулун тутар 18-19 куннэригэр Д.Д.Красильников аатынан Мугудай орто оскулатыгар илин энгээр оскуолаларын икки ардыгар “Бастынг эдэр учуутал –2024” күөн күрэс ытылыына. Күрэскэ Мэнэ Хангалас, Таатта, Чурапчы, Томпо, Амма, Уус Алдан улуустарыттан 17 эдэр учуутал кыттыыны ылла.

Кинилэри бие хайреханан 13 эксперт сыналалта. Дүүүлүүр субо састаабытар С.Н.Донской-П аатынан Үөрөдү сайыннаар уонна идэни үрдэтэр институттан, араас улуустартан үөрэх салалтатын исписэлиистэрэ, азыпты сыллаабы күрүх Кыа-йыдылаахтара үлээстэлэр.

Бастаах күн "Үөрэнээччилэр кытта кэспэти" уонна аһаҕас уруоктары көрүү түһүмэхтэра буолдулар. Кыттааччылар бары даҕаны киэн биллилээхтэрин, оҕоҕо истиг сыһыаннаахтарын, барытыгар көхтөөхтөрүн чахчы даҕаны бигэргэттилэр. Бииртэн биир интэриэһинэй уруоктары экскердэр көрдүлэр-иһиттилэр, үөрэнээччилэр даҕаны олус диэн сэргээтилэр, сөбүлээтилэр.

Кыстааччылар икки күннээх күөн күрээскэ биир идэлээхтэрин кытары уопут атастастылар, сатабылларын көрдөрдүлэр. Кинилэр туһунан кылгастык билиһиннэрдэххэ, бары бэйэлэрин улуустарыгар эрдэ ытыллыбыт муниципальнай туһумэх кыайыылаахтара, күөн күрээ бастакы кэтэхтэн көрүүтүгэр 26 сайаалжытан дүүүлүүгү сүбээн талыллан кэлбит 17 чөлүлүр буолаллар.

Күөн күрээ үөрүүлээх айыл-
лыытыгар Д.Д.Красильников
аатынан Мугудай орто оскуола-

тын дирижэктэрэ Н.К.Пермяков, Чурапчы улуунун баһылыгын социальнай болтуруостарга солбуйааччы М.Ф.Кронникова, улуустаабы Үөрэх управленийтын салайааччыта Ю.П.Посельскаяй, дүүдүлүүр сүбэ бэрэссэдэитэлэ С.Н.Донской-Натынан Үөрэби сайыынарар уонна идэни үрдэтэр институттан В.В.Аммосова эбэрдэ тыллартын эттилэр, эдэр учууталларга алгыс тыллартын анаагылар.

Илийн Эгээр эдэр учуутал-
лын күүрэһи икхис түмүктүүр
күнүгэр кыттааччылар «Ма-
астар кылаас» уонна «Тылы –
учууталга» түһүмэхтэр буол-
дулар. Маастар кылаастарга
учууталлар бэйэлэрин үлэлэ-
ригэр тутгар аныгылыы, ха-
тыламмат урагы ньымаларын
билиһинизэрдилэр. «Тылы учуу-
талга» түһүмэххэ эдэр учуутал-
лар дүүллүүр сүбэни кытары
күөн күүрэһи ырыттылар, ин-
никитин үлэлэригэр туһа-
лаах мындыр субэ-ама ылы-
лар, үүнүргэ-сайдарга туһулам-
мыт сананы сафар санаалар
этилиннилэр.

Икки күннээх тыгааһын-
наах күрэс түмүгүнэн хас
биирдии хайысхаҕа кыйы-
лаахтар быһаарылдынылар:

«Үерээсччилэр биһирэ-
биллэрэ» анал аат кыайылыа-
на Чурапчы улуусун Г.Д.Про-
тодияконов аатынан Алабар
орто оскуолатын биологияҕа
уонна химияҕа учуутала Алек-
сей Попов:

- "Шаг в профессию" анализ кыайынылаага биология учууга Алексей Никифоров (Уус Алдан улууна):

– “За историческое просвещение” анал авт - история уонна обществознание учуутала Юрий Санников (Чурапчы улууһа, Д.Д.Красильников аатынан Мугудай орто оскуолаты);

- "Учитель, обеспечивающий успех ученика" – история юнна обществознание учуутала Артур Миронов (А.Е. Мординов аатынан Таатта лицейи);

- "За вклад в формирование практических навыков учащихся – технологиче училища Иннокентий Тарабукин (В.В. Алексеев датынан Мүрүтэби уоланнар гимназиялара).

7 кыайгылыах финалист аатын сүктүлэр - Юлия Аргунова (алын кылаас учуутала, Мэңг Хагалас улууһа), Артур Миرون (история уонна общественанне учуутала, Таатта улууһа), Юрий Санников (история уонна общественанне учуутала, Чурапчы улууһа), Любовь Дьячкова (математика учуутала, С.К.Макаров аатынан Чурапчы гимназията), Иннокентий Тарабукин (технология учуутала, Ус Алдан улууһа), Алексей Никифоров (биология учуутала, Ус Алдан улууһа).

Мунгууур кхайылаах үрдүк аатын Амма улууһу Н.Е.Иванов аатынан агро хайысхалаах Бөтүг орто оскулатын историяҕа уонна обществознаниеҕа учуутала Егор Никифоров ылла. Призердар сыаналаах бэлэхтэринэн, дипломынан наҕараадаланылар.

Бу икки күн устата кыттааччылар чахчмы дабаны чабылхай түгэннэри бөлөхтээтилэ тэнг баайыылаах, кизэн билилээх, эстибэт эрчимнээх, идэлэригэр бэриннилээх буолалланы дүүүлдүүр сүбэ, учууталлар, үөрэнээччилэр кырдьык дабаны көрөн итээйдилэр Кыайыылаахтары эбэрдэлээн туран эдэр учууталларга өссө үрдүк дабайымылары, үлэлэригэр ситиһиилэри, ыарахантат чааһыбат күүстээх санааны махталлаах үөрэнээччилэри баһарабыт!

Сонуну
бу ситэн
нмирэн
нрүг.

Чурапчы улууһугар — быыбар түмүтэ

Быыбар. Улууспут олохтоохторо гражданскай эбээһинэстэрин чиэстээхтик толорон, быыбарга көхтөөхтүк кытыннылар.

Людмила ГОРХОВА

Кулун тутар 15-17 күннэригэр Дойдубут инники дьылбатын түстүүр, сүдү суолталаах Арасыйа Бэрэсидьиэни быыбара ыытыллан түмүктэннэ. Чурапчы улуунун дьэно-сэргэтэ Владимир Путин туһугар 90,65%, өрөспүүбүлүкэ олохтоохторо 87,79%, Арасыйа урдүнэн нэһилиэнньэ 87,28% куолаһы биэрэн, Владимир Владимирович эрэллээхтик кыайда. Бу Дойдубут Бэрэсидьиэнэ норуотун туһугар ытар үлэтэ-хамнаа септөөсүн, норуот кинини өйүүрүн, өйдүүрүн көрдөрөр.

Чурагчытаабы территориялхай быбардыр хамыйһыа сэкиртээра Виктория Деллохова-Никитина иһитиннэрбитинэн, үс күннээх быбар хаампааныһа та улууспутугар этэнгэ, туох да кэһинтэ суох, бары сокуоннары тутуһан, үрдүк тэрээһиннээхтик мытылыһа.

«Турапчы улууһугар уопсай 29 быыбардыыр учаастак үлэлэтэ. Быыбар ыраастык, сокуон кэһии- тэ суох ыгтылларыгар хас биирдии учаастакка видеоан кэтээн көрүү, 7 учаастакка видеоан быһа биэри, 41 ис дыыала уорганын үлэһиттэрэ, 104 кэтээн көрөөччү үлэлээтилэр. Быыбар иһинэ учаастактаагы быыбардыыр хамынтыһа чидиэннэрэ сэр...

минээрдэргэ сылдын үөрэммитгэрэ, анал тургутугу ааспыттара. Кипилэр «ИнформУИК» бырайыагынан 5838 дьэни уонна кыбартыраны кэрийэн, нэһилиэннэлэрэ Арасыыһа Бэрэсидьиэнин бымбары туһунаа иһитиннэриилэри оһорбуттара.

Улахан быыбарга улууспут үрдүнэн 10014 (74.97%) киһи кытынна. Олохтоохтор Владимир Путинга 9077 (90.65%), Николай Харитоновка 534 (5.33%), Владислав Даванковка 282 (2.81%) уонна Леонид Слуцкайга 71 (0.71%) куолаһы биэрдилэр. Үрэх-Күөрэ учаастак олохтоохторо гражданской эбэһинэстэрин чизээхтик толору, 100% тахсан куолаастаатылар», — диир киһи түмүгү билиһиннэрдэ.

📖 Чакыр нэһилиэгин быыбардааччылара, быыбар хамыһыйатын кытта.

Тэрилтэ түбүгэ. Норуот хаһаайыстыбатыгар кэскиллээх исписэлиистэри бэлэмнииллэр

Людмила ГОРОХОВА

Билингги кэмгэ тыа сириг, тыа хаһаайыстыбатын сайын-нарыыга орто анал үөрэхтээх исписэлиистэри уһуйан, үөрэ-тэн таһаарыы хаһаангытаабыр да ордук суолталанар. Ма-ныаха Чурапчытаагы аграр-най-технической колледж ити хайысхаларга үгүс кылаа-тын киллэрэн, ыччаты анал идэлэргэ үөрэтэр. Бүгүнгү нүөмэрбитигэр, «Тэрилтэ түбүгэ» рубрикаҕа аабааччы-ларбытыгар Чурапчытаагы колледж ыьтар үлэтин-хам-наһын, ситиһиилэрин, бы-лааннарын туһунан дириэк-тэр Василий Гуляевы көрсөн кэпсэтибит.

●●● - Василий Васильевич, бастанан туран, тэрилтэбит бүгүнгү үлэтин-хамнаһын ааҕааччыларбытыгар сырдата түс эрэ.

●●● Күн бүгүн Чурапчы-
таабы аграрнай-техническай
колледжка өрөспүүбүлүкэбит
26 улууһуттан 438 устудьуон
үөрэнэ сылдьар. 150 үлэһит
тээхпит, итинтэн 46 анал үөрэх-
тээх педагог үлэлиир. Уопсайа
икки отделениялаахпыт - аграр-
най уонна политехническай.
Барыта 14 идэҕэ үөрэтэбит. Би-
лингги сокуонуга олохуран, орто
анал үөрэххэ икки сыл уон ый
үөрэннэлэр. Маны таһынан 10
ыйдаах үөрэхтэр, 130-180 чаас-
таах кылгас боддьохтоох куу-
рустар бааллар. Садоводтары,
оһуруоччуттары, сыбаарсыкты-
ры, электрисктэри, поварадары,
инстантэнигэри уонна мотуор-
даах ончочону ыһтааччылары
үөрэтэбит. Адьыах хонугунан
А.В категориялаах суоппарда-
ры үөрэтэн саҥалаары олохобут.
Чурапчыга уонна Одьулуунуга
икки бөлөх аһыллара былаан-
нанар. Саас оҥуолалары кэрийэ
сылдьан, оҥолору А категориялаа,
матасыннылы ыһтарга куурус-
тары тэрийиэхпит. Чурапчыга

автодромнаахпыт, онно практи-
ческой чаашын үерэтэн, сайын
права тутуугун садалаахпыт
дизэн эрэнзбит.

Улзгэ суоёунан учуокка ту-
рааччылар уонна биэнсийэҕэ
тахсаары сылдьар дьон кылгас
болдьохтоох үөрэххэ босхо
үөрэнэр кыахтаахтар. Бу үлэ
министэриститутин нөһүө,
өрспүүбүлүкэ сакааһынан
үбүлэнэр. Онтон атын идэлээх
үлэһини сылдьар дьон биһиз-
хэ кэлэн, талабурдээх үөрэххэ
үөрэнэн, атын идэни баһылыах-
тарын сөп.

Материйаалынай-техническай базаны кэпсир буоллаха, политехническай отделения Чурапчы нэһилиэгэр. Нийдиликэ таас куорпустаахпыт. Ол эрэри билгитин сыбаайата хамсаан өрөмүөнүгэ тулар. Урут алгыс куорпус дин начаалынай оскуола баар этэ, билгитин онно адыһах устудьун үөрэнэ сылдыар. Салайар састаап, дьизбит өрөмүөнүгэ турарынан сибээстээн, бу куорпуска үлэ дин-хамсы олоробут. Улуус салалтатын көмөтүнэн, урукку икки этээстээх гимназия куорпуна устудьуоннар олоор уопсай дьизээрэ буолан турар, онно 74 устудьун олоор. Одууун нэһилиэгэр олус үчүгэй, тыа сиригэр ханна да суох бадалаахпыт. Аграрнай отделение устудьуоннара уонна Чурапчыга үөрэниэхтээх устудьуоннар, өрөмүөн кэмигэр, күн айы автобуһуна сылдан үөрэнэллэр. Бу нэһиликкэ 75 миэстэлээх таас воһсайдаахпыт.

●●● Устудьюоннаргыт кэни-
ники кэмгэ туох си-
тиһиилэниилэр?

●●● Ааспыт 2023 сылы биһиги үгүс ситиһинилээх атаар-
быппыт. Ол курдук, Максим
Боллоёнов диэн баһаарынай су-
лууспа идэтигэр үөрөнө сымдыар
устуудуоммут «Лучший студент
России» диэн урдук ааты сүтэри
ситиһпитэ. Бу - саха сириг истэ-
ригитыгар бастагы ситиһин
буолар. Ииньэ гынан үөрүүбүт
үгүс. Билигин кини номуо үлэ-

лиир миэстэтин булан, тустаах графитынан үөрэнэ сылдьар. Маны таһынан устудьуоннарбыт научнай-практической кэмпириэнсийэлэргэ ситиһиилээхтик кытталлар. Санкт - Петербурга буолбут «Открой в себе ученого» диэн улахан научнай-практической кэмпириэнсийэга, «Шаг в будущее» бүтүн Арасыйытааҕы кэмпириэнсийэга ситиһиилээхтик кыттан лауреат аатын сүкпүттэрэ. Спорт, культуура хайысхатын үөрэти кытта тэҥнэ дьүөрэлиибит. «Студенческая весна» диэн бүтүн Арасыйытааҕы бэстибээлгэ биһиги эбобут лауреат аатын ылары ситиспитэ. Спордунан устудьуоннарбыт утумнаахтык дьарыктаналлар, Ньургун Третьяков Арасыйыа устудьуоннарын мас тардыһытыгар 125 ыйааһынга иккис миэстэ буолбута. Ону таһынан биһиэхэ тустуу, бокса, волейбол, атах оонньууларынан, мас тардыһытын курдук көрүнгүрэгэ эрчиллэр, дьарыктанар устудьуоннар элбэхтэр. Бу аҕыйах хонуктааҕыта орто анал үөрэх кыһаларын орто-тутар ыһтыллыбыт хамаанданан хансааҕайга күрэхтэритэр биһиги колледжыт хамаандаты үһүс миэстэ буолла.

●●● Дьэ, кырдык, үөрэххэ, спорка, араас куюнку-рустарга үгүс ситиһин-лээх эбиккит. Аны тэрилтэбит иһинки бы-лааннарын сырдата түс эрэ.

●●● Икки сэлтан бэтгэх, бишээх өрсүүбүлүктэн 150 буддүүт мизстэт көрүүлэр, бу дьингэр адыйах. Колледжпыт салгыы сайдарыгар, норуот хаһаайыстыбатыгар туһалаах исписэлиистэр нитэн таһаар-барбытыгар, кырата, сыл ахсын 200 буддүүт мизстэт көрүүлэрин туруорсабыт. Маны таһынан икки сэнгэ идэни үөрэтэргэ былааннаабыт. Комбаньердары, тырахтарымыстары кэнники күмүт ким да үөрөппэт буолла диин санааттан «Ремонт и обслуживание сельхозмаши́н»

ных машин" диэн хайысханы аһар соруктаахпыт. Тыз хаһаа йыстыбатын бородууксуйатын экологическай хайысханан итэн, үүнүэрэн таһаары идэҕэ эмиэ сайаалка биэрэн олоробут. Бырабымталыстыба үбүлээтэҕинэ, эһиилгиттэн садалан икки саҥа идэни үөрөтүхтээхпит.

Ханник баядар үерэх тэрилтэтин сыала-соруа диэн - олоххо бэлэмнээх исписалиистэри иитэн таһаарыы буолар. Үлэ хайысхатыгар исписалиистэри иитэн таһаарар кыһа буоларбыт быһыытынан, Уоһай диэн сиргэ үөрэтэр производственной базалаахпыт. Бу базаны күүскэ сайыннарар быдааннаахпыт. Күн бүтүн манна сылгылардаахпыт, сайынын кортуоска уонна кыра үүнээйилэри үүнүэрэбит. Манна инникитин саха сүөһүтүн эбиэхтээхпит. Элбэх дохуоттанар туһуттан буолбакка, тыа хаһайыстыбатын салаатыгар үөрэнэр устудьуоннарбытын үлэбэ, сүөһү көрүүтүгэр уһуйар соруктаах бу үлэбитин-хамнаспытын сүрүнүөхтээхпит. Билигин «Комплекс» бааһынай хаһайыстыбаны кытта сөбүлэн түһэрсэн, үлэли илоробут.

Үерэх тэрилтэтэ буоларбыт быһыытынан устудьуннарбытын, үлэһиттэрбитин наукаҥа сыйыарар сыал-сорук турар. Быйыл тѳа хаһаайыстыбатын институтун салайааччытын, наука дуоктарын Михаил Черосовы кытта кэпсэтэн, кини биһиэхэ научнай салайааччы буолла. Михаил Михайлович салайыгынан педагогтарбытын сайыһынан, инниктин наука кандидаттарын, дуоктардарын истиэгэнин ылыыга үлэлэниэхпит. Оттон устудьуннарбытын бэйэбит преподавателлэрбит маастардарбыт дьарыктаан, быйыл Москванан, Санкт - Петербурунан 7 устудьун уонна 8 педагогическай үлэһит кытта баары сылдыаллар. Маны таһынан, Ил Дархан граны ылан матырыйаалынай - тех-

нической базабытын сайынна-
рарга үлэни-хамнаһы тэрийэ
сылдыбыт. Быйыл сана көм-
пүүтэр кылааһа аһыллыаҥа
уонна үлэни турар мастарыс-
кыйбытын санардыахпыт.

Муус устар 9-12 күннэригэр «Бастын» сыбаарсык» диэн бэйылгыттан Арасыйыа иһинэн таһымнаах сыбаарсыктары тургутан көрөр күрэс ыытаары олообут. Бэйылгы күрэх РФ сенатора Егор Афанасьевич 70 сааһыгар аналлаах куюнурус буолар. Егор Афанасьевич, табыллар буоллаһына, бэйэтэ кэлэн сыбааркалаан көрдөрүөх буолбута. Бары билэргит буолуо, кини аҕага Афанасий Егорович Чурапчыга биир бастаан биллэр сыбаарсык этэ.

●●● - Энгийг тэрилтэ-
тийгэр оёолору патри-
отической нийтийгэ,
дойдуга бэриншилээх
буолууга туох өрттээх
үлэни-хамнаһы тэри-
йэлит?

●●● Интий хайвсхатыгар, бастакы уочарат, дөйдуга бэриниилээх буолууга улахан болломто уурабыт. Ол курдук, байыаннай - патриотическай кулууптаахпыт. Бу кулууп иттидлээччилэрэ бийыл өрөспүүбүлүкэтээди «Патриот» диэн куонкуруска бастаатылар. Маны тыһынан байыаннай дьайыыга сымдыар кэллиэгэлэрдээхпит уонна тустаах дьэ кэргэннэр бааллар. Кинилэргэ болломто ууран, үбүэн-харчынан көмөлөһөбүт, субуотунууктары тэрийэбит, кыах баарынан өйүү сатыбыт. Ол курдук субуотунуугунан муустарын ылан биэрбиппит. Быдырыын анал байыаннай дьайыыга сымдыар кэллиэгэбит дьэстигэр эби саллаһын тууппубут.

Василий Васильевич, гэсээнгүй ийин махтанабын, сыралаах үлэгэитүгэр үрдүк ситийнхилэри, былааннаабыт сөрүктаргыт баца хоту олоххо киһрэн истиннэр.

Бахсы киэн туттар ыаллара

Тиэргэн. Чөл олоһу өрө тутар, үлэнэн дьоллонон элбэх оҕолоох Местниковтар дьиэ кэргэни билиһиннэрэбит.

Марфа ПЕТРОВА

Бүгүҥҥү хаһыат нүмэригэр Бахсы нэһилиэгин биһир бастыҥ ыалын Елена Ноговицынаны уонна Николай Местниковы сырдатабыт. Кинилэр чөл олоһу өрө туталлар, спордуна, үгүһүнэн дьарыктаналлар. Ыал ийэтэ – «Бахсылаана» нэһилиэк дьахталларын сэбиэтин чилиэнэ, улууска ытыллыбыт бастаагы «Дива» кэрэ буолуу куюнурун кыттылааҕа буолар. Оттон аҕалара нэһилиэктерин суолун, муостатын онорууга үлэлэнэр.

●●● Үгүс күнүнэн, Елена Гаврильевна, бэйэ уонна дьиэ кэргэни туһунан баһаалыста билиһиннэрэ түс эр.

●●● Биһиги дьиэ кэргэммит 2005 сыллаахха төрүттэммитэ. Ыал буолуохпуттан сүөһү шиттэн олоһобут. Кэргэним Николай Николаевич Местников баһынай хаһаайыстыбатын салайар. Билигин туругунан 30 төбө сүөһүлээхпит. Бэйэм үһүс кыыс, нэһилиэккэ үлэлибим. 1 кыыс. 3 уол оҕолохпут. Кыыһым Анжелла Бахсы орто оскуолатын ситиһилээхтик бүтэрэн, Дьоккуускайдааҕы педагогическай каллибэс алын кылаас учуутала идэҕэ үөрэнэр. Быйыл номнуо бүтэһик куурус устудьуона. Иккис оҕобут Айдын 9-с кылаас кэнниттэн Алларба Бастээхтээди тимири суол техникумугар билигин 2-с куурус устудьуона. Кини кыра эрдэбиттэн бэйэтин кыанар, спордунаан сөбүлээн дьарыктанарын иһин, оскуолаҕа тустуу хайысхатыгар биэрбиппит. 5-с кылааска Төлөйгө, онтон 6-с кылааска Чурапчытааҕы спортивнай интэринээт-оскуолаҕа үөрэммитэ. Уолаттарбыт үһүс тустуу көрүгүн сэнээрэллэр. Орто уолбутун Күндүлү айыллаттан бэриллибит кыахтаах дьэн спортивнай интэринээт-оскуолаҕа ыгыран ылбытара. Билигин 10-с кылааска үөрэнэр. Кыра уол Алгыстаан эмиз убайдарын батыһан спорт оскуолатыгар киирэн, 5-с кылааһын ситиһилээхтик бүтэрэн эрэр. Уолаттар бэйэ-бэйэлэрин кытта эйэлээхтэр, убайдарын сүбэтин истэллэр, кинини холобур туталлар. Оҕолорум ситиһиллэрин тус-туһунан папкаҕа ууран иһэбим. Бу соторутааҕыта Күндүл Благоевская куоракка ытыллыбыт Улук Илинги турнирга ситиһилээхтик кыттан кэлбит. Мантан үс бөһсө Москвата бүтүн Араассыытааҕы турнирга күрэхтэһэр чыаска тиксэбит. Ол иһин оҕобут билигин Орел куоракка көппүтэ.

Түгэнинэн туһунаа, оҕом тириэньэригэр Игнат Сысоятинга улахан махталбын тиэрдэбим. Оҕом үчүгэй тириэньэргэ түбэһэн, үһүс уолун, манньык үрдүк ситиһиллэри ыла, сир-дойдуну көрө-истэ сырыттаҕа дии. Кыра уолум эмиз

киннэхэ дьарыктанар. Эмиэ убайын курдук спорка, үөрэххэ элбэх ситиһиллэнэригэр эрэнибит.

●●● Элбэх оҕолонор баҕа санаалаах этин дуо?

●●● Мин алта кыыс оҕолоох дьиэ кэргэнигэ төрдүс оҕонор төрөөбүтүм. Бэйэ-бэйэбитин көрсөн улаппыппыт. Оҕо сылдьан оҕо көрөрбүн сөбүлүүрүм. Ыаллым олоһор дьон оҕолорун кытта оҕолуур этим. Онон элбэх оҕолоорум – мин дьолум.

●●● Эһиги дьиэ кэргэнигэ биһир күнгүт хайдах ааһарый?

●●● Оҕолор Чурапчыга үөрэнэр буолан, кэргэмминэн иккиэбит эр. Сарсыардааҕы аһылыкка сыһэс чэйбитин иһэһэ, үүмүт күммүтүн быһааннаан, үлэбитигэр тарҕаһабыт. Үксүгэр туруоруммут күннээҕи сыалбытын үмүрүтэбит.

●●● Тыа хаһаайыстыбатыгар араас хабааннаах көмөлөр көрүллэллэр. Эһиги биһир эмэ туһана сымдыбыккыт дуо?

●●● Гранта кыттар санаабыт билигин суох. Оҕолорбут, уолаттарбыт баар буолан, кинилэр көмөлөрүнэн от үлэтин кыайа туталлар. Барытын илиинэн кэбиһэбит, тиэһини кэбиһэбиз. Дьиэ кэргэнинэн түмэһин, айылҕаҕа сымдыарбытын туохтааҕар да ордоробут. Бары биһиргэ сымдыан кустуубут, сир астыныбыт.

●●● Эн санааҕар, оҕо иһитинигэр ордук туох суолта-

Хартыскалар дьиэ кэргэн тус архыбыттан ылылынна.

лааһый?

●●● Оҕону өйөөтөххө уонна өйдөөтөххө, бэйэтин сөптөөх хайысхатын булан, баҕа санаатынан салайтаран үүнэр-сайдар дин саныбын. Ол иһин төрөппүт, бастатан туран, сүбэһит уонна көмөлөһөччү буолуохтаах.

●●● Аҕа оруола туохха сытарый?

●●● Уол оҕо аҕа оруола ордук суолталаах. Аҕабыт уолаттарын кыра эрдэхтэриттэн эр киһи саҕабылларыгар, булуурга-астыырга тэҥгэ илдьэ сылдьан үөрэтэр.

●●● Илэҥ кэмнэтигэр туһунан дьарыктанабыт?

●●● Кэргэним маһынан уһаарын сөбүлүүр, араас мисбэл оҕорор. Мин иистэнэбин, сүрүннээн сахалыы таһаһы тиэһим. Иискэ кыра эрдэхпит-

тэн, кукулаттан саҕалаан, таһас тигэргэ үөрэммитим. Ийэлээх аҕам хайдах бүүрүгэ сүбэлээн, көрдөрөн биэрэллэр.

Маны таһынан үгүсүлүүрбүн сөбүлүүбүн. Нэһилиэккэ урут «Сардааналар» дьэн ансаамбылы тэриммиппит. Билигин да мустан дьарыктанабыт. Салайааччыбыт, хореографыт Анна Слепцова билигин Нерюнги куоракка көһөн олоһор. Кини баарына, үгүс куюнурустарга ситиһилээхтик кыттарбыт.

●●● Елена Гаврильевна, түмүккэ тугу баҕарыан этэй?

●●● Улууһум олохтоохторугар, хаһыат ааҕаччыларыгар чэгиэн-чэбдик олоһу, элбэх ситиһини, дьолу, тапталы, ил-лээх-эйэлээх олоһу баҕарыым.

Саха бастакы балерината, талааннаах педагог

Дьыллар-дьоннор. Биир дойдулаахпыт Аксения Васильевна Посельская төрөөбүтэ 100 сылынан...

Аял НОВГОРДОВ.

Сир симэһэ диэн сиздэрэй ааттаммыт Аксения Васильевна Посельская 1924 сыллаахха ахсынны 24 күнүгэр Чурапчы оройуонун Мэлдьахси нэһилиэгин элбэх оҕолоох ыалыгар алтыс оҕомон күн сириг көрбүтэ. Сытты, кирибит-тахсыбыт, иирэ талахты иимгэс кыыс оҕо оскуола кыраакый сценатыттан кынат аһынан, улахан балекка маҥнайгы хардыларынан өҥөрбүтэ.

Аксения эрчимнээх эдэр сааһа Саха Сирин профессиональной хореографията төрүттанитин сылларыгар сөп түбөһөн, үгүсү сайдар кэскиллээх да, очурдардаах да кэмнэрин тэҥнэ аастыта.

1940 с. Аксения Посельская Саха драматической тыйаатырын мусукаалынай вокальной салаатыгар үөрөнө кириэр. Ол кэмтэн ыла, кини саха норуотун маҥнайгы балеринатын быһытынан уустук, дьаныардаах суола саҕаланар, аартыга арыллар. Профессиональной үгүсүтү быһытынан сценага тахсыбыт бастакы партиялара «Нургуун Боотур» уонна «Сайсары» драмаларга этэ.

Аҕа Дойду Улуу сэриитин сыллара саха норуотун искусствотыгар ордук ыарахан кыһаҕыттан, ол эрэри саха норуотун сырадыкка-кэрэҕэ тардыһыта сүдү күүстээх буолан, искусство эйгэтигэр улахан кадровой уларыһылар олоххо кирибиттэрэ. Оччолорго Саха Сиригэр учуонайдар, композитордар, педагогтар уонна артыыстар кэлэн, норуот уусуран айымньытын үөрөппиттэрэ, чинчийбиттэрэ, сурукка-бичиккэ тиһиптэрэ. Ол курдук, 1941с. биллилээх балетмейстер Иван Алексеевич Каренин саха үгүсүтү ыччаттын бастааһынан балекка дьарыктанар станокка туруорбута биллэр. Кинилэр ортолоругар Аксения Посельская эмиэ баара. Оччолорго кини М.Л.Жорницкая, О.Г.Зимина, С.В.Владимирова да үөрэммитэ. Бэрт кылгас кэм иһигэр ааттаах-суоллаах балетмейстердар Саха Сирин хореографиятын маҥнайгы хараҥаччыларын үгүсү искусствотыгар уһуйан, иитэн-такайан таһаарбыттар.

1944с. Аксения Васильевна Москва куорат Большой театрын хореографической училищетыгар С.И.Тарасова 2 сыллаах стажировкага ыҥырыллан, саҕабыл хантангыт уонна дойдутугар кэлэн, балет солисткатынан үлэтин саҕалыр.

1947с. бэс ыйын 29 күнүгэр Саха Автономията тэриллибитэ 25 сылыгар аһаммыт тэрээһиннэр чэрчилэринэн «Сир симэһэ» балекка сүрүн партияны толорон, Саха Сирин сценатыгар бастакы классической балет үгүсүтү аҕаарыт.

Наҕараадалара

Искусство эйгэтигэр кирибит сүткөн кылаатын, саха маҥнайгы «Хотугу сибэкки» балетыгар оруонун кидэҥник арыһытын, дьоннордаах үлэтин иһин уонна тыйаатыр искусствотыгар ситиһилэрин иһин бастакы идэһиби балерина Саха АССР Устук Сибээтин Президиумун Бочуоттаах Грамотатынан, «Улэсэ туйгунун иһин» маҕаһынан бэлэҕиммитэ.

наттыгар бастакы классической балет үгүсүтү Аксения Посельская «Тыһынаах легенда» аатын сүгэр. «Сир симэһэ» балет «Бизе ынахтаах Бэйбэриксэн эмээхсин» остуоруйага олохсунан туруоруллубут. Айымньы ааптара Д.К.Сивцев-Суорун Омоһоон, мусукаата – М.Н.Жирков, Г.И.Литинский, балетмейстер – С.В.Владимирова – Климова. Премьерага кэлбит көрөөччүлэр ахтыбыттарынан, Аксения Посельская балет курдук уустук үгүсү нөҥүө героинятын истуругун, олоххо, сырадыкка-кэрэҕэ тардыһытын, үтө сааһа өрөгөйүн, нүдү-балэй майгыны-сигилини, олох охсууларын аһарытын хайдахтаах курдук бэринилээхтик, эрэллээхтик уонна иэйилээхтик көрөөччүгэ ыраастык тиздибитин олус сөхпүтүр, сөбүлээбиттэр, махтаммыттар.

Үрдүк ситиһин үөрүүтүнэн кынаттанан, Аксения 1947с. Б.Асафьев «Бахчисарайский фонтан» балетыгар Мария уобараһын итэҕэтиллээхтик арыйбыта. Бу айымньыт уобарастар саха хореографиятын историятыгар чабылхай көстүү буолалара саарбахтаммат. Кыайымы уонна сыанабыл өрөгөйө итинэн эрэ мунурдамматта. Ол курдук, 1957с. Аксения Посельская толорбут сахалыы үгүсүтэ Саха Сирэ Арасмыйа састаабыгар кирибитэ 325 сыллаах үбүлүгэр Москва уонна Ленинград куораттарга ыһтыллыбыт искусство уонна литература күннэрин бырагыраамаларыгар кириэн турардаах. Талааннаах үгүсүтү 1958с. Москва куоракка стажировкаданан баран, 1960с. саҕалаан, Саха тыйаатырын балетнай труппатын солисткатынан сулууспалаа-

быта. Сагыны саха бастакы балеринатын үлэһэбит испиниһэ-тэ кыһан, балетнай искусствого уопута хангаан, бастакы педагог-репетитор буола үүнэр. Ол курдук, «Нургуун Боотур» операга, И.Гоголев «Кыталыктар кырдаллара» остуоруйа-пьесатыгар, Г.Григорян «Хотугу сибэкки» опереттатыгар, Т.Сметанин «Лоокут уонна Нургуун» драматыгар үгүсү партияларын туруорбута. Итинн тэҥэ тыйаатыр репертуарын өр кэмгэ байыппыт Аксения Васильевна өссө биир туруорбут айымньытын «Чороонноох үгүсүтү» Саха Сирин үтүөлээх артыһыгар Евдокия Степановна анаабыта. Аны настаабыннык быһытынан Арасмыйа уонна Саха Сирин үтүөлээх артыһа Клавдия Иванова уонна Новосибирскайдаагы хореографической училищета Саха сириттэн үөрэнэ тийбит бастакы выпуск чочуллан тахсалларыгар сүткөн кылааты киллэрибэ, күүс-көмө буолбута. Репетитор быһытынан чабылхай үлэтэ Батуев «Чурумчуку» балета таһыллан тахсытыгар көстүбүтэ уонна бу туруорууга кэмиздийэ артыһын амплуатын кыйаа туттута.

Аксения Васильевна 1964 с. балетмейстер-репетитор дуоһунаһыгар кириэн, араас бэйэлээх бииртэн-биир, саҕа, сонун үгүсүлэри туруортаабыта. Бу мань дакаастыыр биир көстүү быһытынан – 1965с. Степан Дедюкин «Уот остуоруйата» либреттота Саха Сиринээҕи ыччат III-с бэстибээлигэр үрдүк сыанабылы ыһыта буолар. Дьаныардаах үлэ түмүгэр Үөһээ Бүлүү тыйаатырын кэлэктибин аата бүтүн өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн сураһырбыта. Идэлээх уонна анал үөрэхтээх үгүсүтү, үгүсү туруорааччы буолан, Аксения тыа сирин кулууптарын үлэһиттэригэр өрүү көмөлөһөр, сүбэлиир-амалыыр этэ. Ол курдук, Чурапчыга, Уус Алданга, Үөһээ Бүлүүгэ уо.д.а. улуустарга элбэх ыччатты кэрэ эйгэтигэр уһуйбута, талааннарын арыйбыта.

1966с. өрөспүүбүлүкэ културатын эйгэтигэр биир улахан ситиһинэн Дьокуускайдаагы култуурунай-сырдатар училищета хореография салаата аһыллыта буолар. Манна

Аксения Васильевна преподаватель быһытынан үгүсү салаатын 28 сыл салайбыта, элбэх көлүөнэ үгүсүтүтү искуство кэрэ эйгэтигэр уһуйбута.

«Сир симэһэ» балет. Аксения Посельская, Иннокентий Христофоров. 1949 сыл.

үөрэх былаана Аксения Васильевна үгүсүтү быһытынан мусуот уопута тирэх буолбута. Мань таһынан үөрэх бырагырааматыгар «Актерское мастерство» диэн саҕа предмет кириэн ситиспитэ, үөрэх хаамыта биригээдэ систиэмэтигэр сөп түбэһиннэриллибитэ. Ол өҥөрбүт сүткөн үлэтин методикатын Улан Удэтээҕи квалификация хамыһыаата үрдүктүк сыаналаабыта.

Туруорбут уонна толорбут үгүсүлэри мэлдьи ураты, саҕалы тыһынаах, көрүүдээх буолаллара. Кини үрдүк таһымнаах, айыллаттан айдарылаах хореограф этэ. Ол курдук, «Таммахтар» үгүсүтэ 1976с. Бүтүн Сойуустаагы уус-уран көрүү бастакы бэстибээлигэр кини эйгэ тахсыбыта, көрөөччү сэгээринин ылбыта. «Лайлай-баша» үгүсүтэ 1978с. ВЛКСМ 40 сылыгар аһаммыт эстафета бырагырааматыгар киллэриллибитэ биллэр.

Аксения Васильевна сүдү та-

Аксения М. Жорницкаятыын, 1976 сыл.

лааннаах, кини биллилээх педагог этэ. Учуутал быһытынан үгүсү искусствотыгар саха норуотугар саҕа суолу саҕалааччы буолбута, саха ыччаттын сайдыытыгар аартыгы арыйбыта.

2001 с. төрөөбүт дойдутугар Хоптодо нэһилиэгэр, олохтоохтор туруорсууларынан, Дирингээҕи оҕо мусукаалынай оскуолатыгар А.В. Посельская аата интэриллибитэ.

2004с. Дьокуускайдаагы хореографической училищета төрөппүт кыһа Наталья Семеновна этитинэн аата интэриллибитэ.

2024 сыл устата төрөөбүт Чурапчытын улуугу уонна кини аатын сүгэр Дирингээҕи оҕо уекуустуба оскуола, Дьокуускайдаагы Аксении уонна Наталья Посельскаялар ааттарынан балет оскуолага араас таһымнаах тэрээһиннэри ыһталлара былаанналар.

Ирдэбиллээх, тэрээһиннээх салайааччы этэ

Ахтан-санаан. Ылсыбыты ыһыктыбакка, баҕа санааны ситиһии — кини бүтүн олоһун, үлэтин эркээйитэ этэ.

Михаил ПЕРМЯКОВ.

Семен Николаевич Дьячковскийдын — биир дойдутаахтарбыт. Сыланнарбыт. Сааһынан минигиттэн адыс сылаа. Быйыл аһыллыбыта 100 сылын туолбут, оччолорго Сылан сэттэ кылаастаах оскуолатыгар мин 12 кылаастарга үөрэнэрбэр, сааһын ситэн ээр улааппыт уол этэ.

Сизиктэ Дьячковская холхуотун кытта Кэбээйиктэ барсыбыт. 7 кылааһы бүтүрбүтүгү быйыс-лааҕа. Онтон армияҕа ыҕырыллан, хилиһи фронга Японияны утары сэрэгитэ кыттан, ол кэнниттэн хаалан, барыта 6 сыл сулууспааан, дойдуттар 1950 сыллаахха эртиллибитэ. Бары булгунньахтар тангара дьэтиэн томторугар ытыллыбыт ыһаахха М.С. Чесаловы — Топтукун Мэхээлэни уонна да атын уолаттарын сырсан кыайбытын айдуубун. Онтон кэлиҥ ааспыт үйэ 70-с сылларыгар Семен Николаевичтыын хомпартия Чурапчытааҕы райкомун аппаратыгар иккин биригэ үлээбиппиг. мин 1965-1985 сс. Партия райкомугар, райсэбиэт исполкомугар үлэлиир сылларбар кини оройуон киинин бэйэтигэр тархаттарын хаһаайыс ыһыктыы салайааччытынан өр сылларга дьин бэркинилээхтик үлээбиптэ. Онон С.Н. Дьячковский олоһун, үлэтигэр уонна кини да ыһыктыы эргиччи, бэрэ чуластык билэбин.

Бастатан туран, мин Семен Николаевич экирэттиһэн, дьаныһан турак, үөрөмүстүн уругу да сөбүрүм, билитин да саҕа саныыбын. Бу үйөүгү үөрэхтээх эрэ киһи дьиннээх толору бэлэниэх үлэтигэр, салайааччы буолуохтааҕын иһигэр арааһа, дьинник икэриннээх буолуо. Кини армияттан 26 сааһыгар эртилэн кэлбитэ. Оччолорго сэттэ да кылаас үөрэхтэ суох этэ. Оскуола парткомттан тэйбитэ. 10-ча сылбулбут кэлиһ: «Э, аны кэлэч үөрэнэн да диэн», — диэн солсыйан кэбиһэн сөптөөх курдукта. Ону Семен Николаевич сибээс хонтурулатыгар үлэли-үлэли, й-с кылааһы кыһааһына оскуолаҕа үөрэнэн, 30-ча сааһыгар бүтүрү. Онтон салгыы Дьокүүскайдаагы сибээс-партийнай оскуолаҕа үөрөмүстэ. Полтехник идэтин баһыттыбыта Семен Николаевич манаан уоскуйбат. Партия Чурапчы райкомугар үлэли сылдьан, салгыы үрүкү партиянай оскуолаҕа кэтэхтэн үөрэнүр. Дьэ бу үлүгү кыра буолуох, дьэ кыргэн аҕа баһылыгар, сууннари-күнүсүгэр күбүс бараммак эппиттэх партиянай итэһэч хаһаайытынан үлэҕэ сылдьар киһи хэҥилээх эрийдээх, бигити биригэ үлэлиир табаарыстарга көрө-билэ сылдьар этибит. Кини мусалтыа кылдарын өйдөөбөппүн.

Семен Николаевич үөрэхтэ уратыгэр дьобурдаах этэ диэн этэр кыабым суох. Сүрэх баҕатынан, үтүө дьулурууна үөрөмүстэ. Ордук нуучча тылыгар, нууччалык сурук үлэтигэр ыары-батара. Ол оччотоогу көлүмнэ ыччат барыларын кыһалбата этэ. Курсовой үлэлэрки суруйа-суруйа, аҕалан биһирэ, үлэти-тарга, көрдөрөн, эрдээксийдэһиниктэ кемелэлүккэрэ үөрэхтин бүтүрүтэ. Биэр үтүө күн үрдүкү партиянай үөрэхтигэр бүтүрүтүн бигэрүтэр элэчүгү аныһынан, дипломун туттунан, үөрэх минийэ-минийэ тийэй кэлбитэ.

Манньах экирэттиһэн туран, дьаныардаахтык сыл-сорук оҕостон үөрэнн С.Н. Дьячковский характеры көрдөрүр. Ылсыбыты ыһыктыбакка, баҕарбыт баҕа санааны ситиһии — кини бүтүн олоһун, үлэтин эркээйитэ этэ дьэтиэн баҕарабын.

С.Н. Дьячковский туспаах үлэтигэр эмия хайдах үөрөмүстүн курдук дьулуруудаахтык сыйыанналар. Аһара ирдэ-биллээхтик, тэрээһиннээхтик уонна үрдүк элэтиэнэстээхтик. Дьэ, ол иһин партия оройуоннаагы комитеттэ, райсэбиэт исполкома киини үлэ ыарахан улаастахтарыгар аһаан ыһыттан иһэрэ. Ону кини туох да диэн хэтэмэйдээбэккэ, булгурутуна, куотуна сатаабакка ыһыттан иһэрэ. Ыһыттан, үлэтигэр куттаммак майтылааҕа. Райком бюротугар: «Аһаахха, барар буоллаҕым», — диэн судургутук этэрэ.

Семен Николаевич халлааһыттан үлэ тэрээһинигэр сүрдээх дьобурдааҕа.

Биһиги партия уонна комсомол райкомун аппаратын үлэтигэр, Эриксон Эристын аатынан оскуола оҕоһунна, күрүө тутуутугар уонна да атын үлэлэргэ үгүсүк суббуотунууларга тахсарбыт. Онуоҕо биригэдикиринэн хайан да Семен Николаевич аһаарбыт. Ону бэйэтэ да буолуохтааҕын, эбэһинин курдук ыһынара туттар тэриди, аһаар аһаарыгар тийэй сопхуостан ыһара, ким туту үлэлэргэ дьобурдэ буолуохтааҕын, күндү аһаары кытта бэйэтэ дьаһайара, кыһаарыны нуорматтан таһынан кимнээх да ордук тутуубат этэ. Уолаттар араастаан дьэбэллэххэр да, биригэдикир кыһаанан буолара. Ону бары да сөбүлүүбүт.

С.Н. Дьячковская 1957-1960 сс. Субуруускай аатынан колхуос Кытаа-нахтаагы учаастагы сибээс-партиянай оскуолаҕа үлэли, 1968-1976 сс. Оройуоннаагы хо-мунаалынай хон-

туора, 1976-1986 сс. Сибээс оройуоннаагы холбоһу-гун (ЛТЦ-линей-най-техническэй сылаа киллэрэн туран) начаалын-ныгынан үлэлээ-битэ. Бу оройуонга ыарахан, хаалы-лаах үлэлээх тэ-рилтэлэринэн бил-лэллэрэ.

Семен Николаевич нининэ хоһуонааһынай хонтуруола кэс да салайааччы үлэлээн аһаар-та, тэрилтэ үлэтигэр сүбүсүр турбатаҕа, үлэ дьисциплиниһэтэ мөлтөх этэ. Ол сыллары мин үчүгүйдик билэбин. Семен Николаевич партиянай үлэ сити-мизгэр үөрөмүстэ буолан, үлэтин кэлэтиги түмүтүтүн, эри-гыһыттарын, үлэ дьисциплини-нэтин кэлэтигэр уодууһа-нааһынан сатаабакка. Сэҥэ начаалыннык оройуоннаагы түмүк сирдэригэр гараастарга, хоһуонааһынарга үгүсүк сыл-дыталаан, ардыгар хайыр да собуу кэлэтигэр тахсалларын туһунан иһиллэлээн барбыта. Сөбүлээбэттэр да баалла-ра, Семен Николаевич бэйэтэ көнө, судургу майтылаах буолан, дьону кытта, бэйэтэ этэринэн, «конкретно» кэлэстэрэ, көбөрүм-мөбөрү, хайгымын хайгымын. Ол сыһын бары этинэн барыта үлэ, дьылаа туһугар буолан, кыһынылаахтык ким тахсар. Олтоҕо хоһуонааһынай хонтура үлэтин түмүгү оройуон киини сирдэтигэр буолара, кини бийүлэги тутсаран оҕоруулу таһынан, өрөмүстүүр-тутар үлэлэри ыһытара.

С.Н. Дьячковский тэрилтэ-тигэр матырыйалынай базатын бөдөрүтөн, оройуон киинигэр социальнай тутуулары ыһыттыта. Тэрилтэ хонтуруота туту-лубута. Хонтуруола аһаар өттү-гэр кулуул сылаагы тутулубута. Сөбүлүүк киин баһыгар олорор ыһыттар киинэ көрөр, араас ку-луурунай дьаһалларга сылдьан махамкытара. Оройуон анал-лаах гостиницата суох буолан, үтүө сылларга эрийдэмиппиг хоһуонааһынай хонтура халэ-тигины кулуунан Дьокүүскайтан кирири суол түмүлүгэр гостини-ца тутулан, сөптөөх үлэтигэр-рикэн хааччылан аһаарымаппыт. Блэһиһик дьэтигэр эргэтэ, быста-быста үлээһэн, элбэхтик дьон сирдээх санатын истэр-бит. Оһуо аналлаах дьэтигэр-рикэн, ол кыһаага эмия быһа-рылыгыта. Оройуон киин стадионна оһуо салгардылан оһуолулубута, оһуорааһымыта. Тэриһэ бэйэтэ улахан гарааны

үлэтигэр киллэри, механгаатордар үлэлиир усулуобуйалара тупса-рыдлыгыта. Пилорама тохто-ло суох үлэлээн, уулуссалары сана тротуардары, үрэхтэри ту-рууру муосталары тутуу үлэтигэр кыһаары ыһыттыбыта. Хоһу-луннааһынай кииннээһининэн сибээстэн, сэҥэ хоһуонааһынар тутулубуттара Семен Никола-вич хоһуонааһынай хонтура тэ-рилтэтин 8 сыл салайбыта. На-чаалыннык С.Н. Дьячковский 26.03.1976 сыллаахха «Восход Знака» уордунанан наһаарда-ламыта. Бу үрдүк наһаарада са-лааһааччы быһытыллан үлэтин тэрилтэтин, бүтүн хоһуонааһынай хонтура кэлэтиги сыһа-былаан буолбута.

Онон С.Н. Дьяч-ковская үлэлээбит сыллара хоһуона-лынай хонтуо-ра историятыгар биир сырдык стра-ницанан кирирэ саамай сөптөөх уонна тэрилтэ үбү-лүөһүнэн сибээс-тэн, тобоостох дии саныыбын.

С.Н. Дьячковская кэдири бөдөрүтүү бэрээдэгинэн 1976 сыллаахха партия райкомун бюротун уурааһынан оройуоннаагы сибээс үлэтин начаалын-ныгынан аһаарыта. Манна икки коллектив (сибээс үлэтигэр уонна линейнай-технологичес-кай сылаа) холбоһон үлэлиил-лэрэ. Хонтуруоларын дьэтигэр олус эргэ, ыһаарда, киһи хааһык да сэҥэ оборудовани-ны туруорар кыага суох этэ. Үлэ дьисциплиниһэтэ ордук ЛТЦ-га мөлтөх этэ. Төлөһүк, арааһыла үлэтигэр оройуонга үтүө ыһаары-гары уоскутара. Онон тирээн турар кыһааранан сибээс оро-йуоннаагы партиянай кэмпи-ригэсийэ үлэтигэр кытта Саха сирин ыһаарытаһытытын бэрээдэтигэр С.Н. Маркин са-лааһааччылаах улахан дэлэ-гэсийэ таһыныта. Дэлэгэсийэ састаабыгар оросуулулука сибээска управлениетын нача-алыннык С.В. Кузьмин баара. Оччотоогу оройуон салалтата (Листиков И.И., Пермяков М.В.) итинэн туспаах тэрилтэ са-лааһааччы С.Н. Дьячковская) С.Н. Маркин уонна С.В. Кузьмин сибээс дьэтигэр тутуутун туруор-сан, бу икки улахан салайааччы-лар сибүлэһэрин ыһыттыт. Салгыы бу икки элэтигэр сибээс дьэтигэр тутуулууга Семен Ни-колаевич үтүө сыратын биэр-битэ элбэхтик кэлбитэ-барбыта. Бирдэ сибээс управлениетигэр кири сыратыгына, на-

чаалыннык С.В. Кузьмин кула-хука: «Ваш старик настырный, не получил» — не уйдёт», — диэн элэтигэр уоскулуубуту бэйэнигэр хаалыт. Хонтура дьэтигэр ту-тулан булбутэ, күн бүгүмүгэр дьэтигэр үлэтигэр турар. Семен Ни-колаевич итин таһынан, тэ-рилтэтигэр аһаар сака гаравы, ыһыктыгы туттарбыта. ЛТЦ үлэлиир дьэтигэр кэһэн, сэҥэ ЛТЦ оборудованиета туруорулу-лубута, нэһиһахтар ЛТЦ-ка ка-ссабайдык кириилэрэ саҕа-ламыта. Кэлэтигэр үлэтигэр сибээс дьэтигэр кэһэн сыл-дьар Кыһыл Знамянан бэлэ-таммыта.

С.Н. Дьячковская — Сибээс-кай Соһуос коммунистичес-кай партиятын чилиһэ. Кини олус чилиһинэй, ыһаас су-обастаах, кырдьыгы сирэ-йинэн элэтигэр толлубат, тус бэйэтэ олус бэрээдэтигэр, араас кыһаар дьыһыктыгыта сыһы-батах, олору отой сөбүлээбит киһи сизэнэ конто, коммунист гостэи принциппиһэтигэр этэ. Партиянай кэмпиригэсийэтигэр, пленумнарга, муһуһаарга, дьокүүскайтар сибээс дьэтигэр баар итэһэстэригэр тохтоон, ар-дыгар баһа да быһыта буоллар, аһаарык, көнүтүһэ, тус ба-рынан тал этэрэ, боннуруулу туруорсара. Коммунистическай партия боннулуубутун да кэннэ-тэн, аһаарыт булгурдаах сыл-ларга кини партиянай билэ-тин уурун биэрбитэ, үгүстэр курдук уһа-хаһа халбаһаа-батаҕа, ыһаас соһуос кыһы-хэ да аһаарытаҕа. Олоһун тийэх күсүгэр дьэтигэр бэрки-лээхтик коммунист, оройуон, улуус дьэтигэр тахсарга бу-лар өйү-сакатын ыһыктыба-таҕа. Бары ыһыттар үлэлэргэ кыһаарыт кытара. С.Н. Дьяч-ковская 2000 сыллаахха 76 са-һыгар «Оросуулулука Саха-рыстыһаһаһы бонноттуту улахан кылаастын иһин» диэн СВ бастахы Бэрэсидьхэнэ М.В. Николаев ыһаарына Грэм-отан итинэн Кыһыл көмүс чаһынан наһаардалаһыта. Бу — С.Н. Дьячковская олоһун, үлэтин үрдүктүк сыһаарытын ыһыктык бэлэтигэр буолар.

Билитин 80 саһаар чулаһаан олорон, олоһун эргитэ санаах курдукпун, доһурум Семен Ни-колаевич Дьячковский курдук патриоттар этгэринэн хааһа-рытан бонноттун туруор сирин-ти кыһаан, сүтү-курааны, хоту көһөрүүнү тулуйан, кинилэр соһууларын туруутун, үрдүк та-һаарыһаһаһы үлэлээн-хаа-сакылаһу чилиһахтык олорон, төһөбүт-үөсэбүт туолубут — Чурапчы барактан күн бүгүн атын улуустартан хааһаарыт, үүнэ-сайдэ, чэкири туруоры-тан үөрэхкэ уонна аҕа соһууна албан аһыгар сүһүккээх бэйэн сүтүрүһэн туран, махтал ис-тин-иһаарыт тыллартын этэтин. Бу үгүс саһаан туруохтун!

БИЛЛЭРИИ / ОБЪЯВЛЕНИЕ

УЛУСНЫЙ (РАЙОННЫЙ) СОВЕТ ДЕПУТАТОВ
МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
«ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС (РАЙОН)»
РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)
ОДИННАДЦАТАЯ (ОЧЕРЕДНАЯ) СЕССИЯ

РЕШЕНИЕ № 46
с Чурапча от 21 марта 2024 года

Об утверждении Регламента улусного (районного) Совета депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия)

Руководствуясь пунктом 1 части 10 статьи 35 Федерального закона от 06.10.2003 № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», в целях приведения наименования улусного (районного) Совета депутатов в соответствие с Уставом муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия) и актуализации, улусный (районный) Совет депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия),

РЕШИЛ
1. Утвердить Регламент улусного (районного) Совета депутатов муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия) в новой редакции, согласно приложению к настоящему решению.

2. Признать утратившим силу решение улусного (районного) Совета депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия) от 17.10.2013 № 15 «Об утверждении регламента улусного (районного) Совета депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия)».

3. Настоящий муниципальный правовой акт подлежит официальному опубликованию [обнародованию] и вступает в силу после официального опубликования [обнародования].

РЕШЕНИЕ № 47
с Чурапча от 21 марта 2024 года

О внесении изменений и дополнений в Положение о Контрольно-счетной палате муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия), утвержденное Решением Улусного (районного) Совета депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия) от 05 мая 2022 года №224

Руководствуясь Федеральным законом от 07.02.2011 г. №6-ФЗ «Об общих принципах организации и деятельности контрольно-счетных органов субъектов Российской Федерации и муниципальных образований», Уставом муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия), на основании муниципального правового акта улусного (районного) Совета депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия), в целях приведения муниципальных нормативных правовых актов в соответствие с действующим законодательством, улусный (районный) Совет депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия),

РЕШИЛ
1. Внести в Положение о Контрольно-счетной палате муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия), утвержденное Решением Улусного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я) от 05 мая 2022 года №224 следующие изменения и дополнения:

- в статье 1 пункт 6 «Полное наименование: Контрольно-счетная палата муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия). Краткое наименование: КСП МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я)» изложить в следующей редакции: «Полное наименование: Контрольно-счетная палата муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия). Краткое наименование: КСП МР «Чурапчинский улус» РС (Я)».

- в наименовании Положения слова «о Контрольно-счетной палате муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия)» заменить словами «о Контрольно-счетной палате муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия)».

- в преамбуле слова «полномочий Контрольно-счетной палаты муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия)» заменить словами «полномочий Контрольно-счетной палаты муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия)».

- в пункте 5 статьи 1 слова «герба муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия)» заменить словами «герба муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия)».

- в статье 4 добавить пункт 8 следующего содержания: «В контрольно-счетной палате может быть образован коллегиальный орган (коллегия). Коллегиальный орган (коллегия) рассматривает наиболее важные вопросы деятельности контрольно-счетной палаты, включая вопросы планирования и организации его деятельности, методологии контрольной деятельности. Компетенция и порядок работы коллегиального органа (коллегии) определяются нормативным правовым актом представительного органа муниципального образования и (или) регламентом контрольно-счетного органа».

- в пункте 2 статьи 14 после слова «заместитель председателя» добавить в скобках «аудитор».

2. Контроль исполнения настоящего решения возложить на постоянную комиссию улусного (районного) Совета депутатов по законности и охране общественного порядка.

3. Опубликовать настоящее Решение на официальном сайте МР «Чурапчинский улус» РС (Я).

4. Настоящее Решение вступает в силу со дня официального опубликования.

РЕШЕНИЕ № 48
с Чурапча от 21 марта 2024 года

О корректировке схемы территориального планирования Чурапчинского улуса Республики Саха (Якутия)

В соответствии с Федеральным законом от 06.10.2003 г. №131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», ст. 19, 20, 21 Градостроительного кодекса Российской Федерации, протокола согласительного совещания по проектам документов территориального планирования в режиме видеоконференции от 09.02.2024 г. № 13-ВД, улусный (районный) Совет депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия),

РЕШИЛ
1. Утвердить корректировку схемы территориального планирования Чурапчинского улуса Республики Саха (Якутия) (прилагается в электронном варианте) состав проекта

№	Наименование документа
1	Том 1. Положение о территориальном планировании. Текстовая часть
2	Графические материалы. Карта планируемого размещения объектов местного значения.
3	Том 2. Материалы по обоснованию. Текстовая часть
4	Карта планируемого размещения объектов федерального значения, объектов регионального значения, объектов местного значения муниципального района
5	Карта особо охраняемых природных территорий федерального, регионального, местного значения. Карта территорий объектов культурного наследия. Карта топ с особыми условиями использования территорий. Карта границ территорий, подверженных риску возникновения чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера
6	Карта границ поселений, входящих в состав муниципального района. Карта границ поселенных пунктов, входящих в состав муниципального района
7	Карта границ лесничества
Электронные материалы	
1	Электронные материалы проекта: текстовые материалы в формате MS Office, графические материалы в формате PDF, в векторном виде в формате gml.

2. Разместить на официальном сайте органа местного самоуправления МР «Чурапчинский улус» РС (Я) в сети интернет: <https://pochurapchinskysakha.gov.ru/>

3. Контроль исполнения настоящего решения возложить на постоянную комиссию Совета депутатов МР «Чурапчинский улус» по законности и охране общественного порядка.

РЕШЕНИЕ № 49
с Чурапча от 21 марта 2024 года

О муниципальном правовом акте улусного (районного) Совета депутатов «Об определении границ территорий,

прилегающих к некоторым организациям и объектам, на которых не допускается розничная продажа алкогольной продукции и розничная продажа алкогольной продукции при оказании услуг общественного питания на территории муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия)»

Руководствуясь пунктом 1 части 10 статьи 35 Федерального закона от 06.10.2003 № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», в соответствии с пунктом 8 статьи 16 Федерального закона от 22.11.1995 № 171-ФЗ «О государственном регулировании производства и оборота этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции и об ограничении потребления (распития) алкогольной продукции» и соответствующими правилами, утвержденными Постановлением Правительства Российской Федерации от 23.12.2020 № 2220 «Об утверждении Правил определения органами местного самоуправления границ прилегающих территорий, на которых не допускается розничная продажа алкогольной продукции и розничная продажа алкогольной продукции при оказании услуг общественного питания на территории муниципального образования «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия) от 21.12.2023, в целях определения границ прилегающих территорий, на которых не допускается розничная продажа алкогольной продукции и розничная продажа алкогольной продукции при оказании услуг общественного питания на территории Чурапчинского улуса Республики Саха (Якутия), улусный (районный) Совет депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия),

РЕШИЛ
1. Утвердить Перечень организаций и объектов, расположенных на территории Чурапчинского улуса Республики Саха (Якутия), на прилегающих территориях которых не допускается розничная продажа алкогольной продукции и розничная продажа алкогольной продукции при оказании услуг общественного питания, согласно приложению № 1 к настоящему решению.

2. Установить минимальное значение расстояния прилегающих территорий к организациям и (или) объектам, на которых не допускается розничная продажа алкогольной продукции на территории Чурапчинского улуса Республики Саха (Якутия), согласно приложению № 2 к настоящему решению.

3. Установить минимальное значение расстояния прилегающих территорий к организациям и (или) объектам, на которых не допускается розничная продажа алкогольной продукции при оказании услуг общественного питания на территории Чурапчинского улуса Республики Саха (Якутия), согласно приложению № 3 к настоящему решению.

4. Признать утратившим силу решение улусного (районного) Совета депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» от 15.02.2018 № 307 «Об определении границ прилегающих к некоторым организациям и объектам, территорий на которых не допускается розничная продажа алкогольной продукции на территории муниципального образования «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия)».

5. Настоящий муниципальный правовой акт подлежит официальному опубликованию [обнародованию] и вступает в силу после официального опубликования [обнародования].

РЕШЕНИЕ № 50
с Чурапча от 21 марта 2024 года

О структуре органа местного самоуправления муниципального района «Чурапчинский улус» Республики Саха (Якутия)

На основании Федерального закона от «06» октября 2003 года № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», Закона Республики Саха (Якутия) 480-3 № 975-III от «11» июля 2007 года «О муниципальной службе в Республике Саха (Якутия)», Постановления Правительства Республики Саха (Якутия) от 23.12.2023 г. № 629 «О численности работников органов местного самоуправления Республики Саха (Якутия), применяемой для определения нормативов формирования расходов на содержание органов местного самоуправления», Устава муниципального района «Чурапчинский улус», в целях эффективного решения задач и рационального распределения полномочий между структурными подразделениями органа местного самоуправления, улусный

(районный) Совет депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия),

РЕШИЛ
1. Утвердить структуру и численность органа местного самоуправления муниципального района «Чурапчинский улус» согласно приложению № 1

2. Считать утратившим силу решение улусного (районного) Совета депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» от 16 ноября 2023 года № 18 «О структуре администрации муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия)».

3. Настоящее решение вступает в силу с момента подписания.

РЕШЕНИЕ № 51
с Чурапча от 21 марта 2024 года

О присвоении звания «Почетный гражданин Чурапчинского улуса» Константиновой А.Н.

На основании Положения о звании «Почетный гражданин Чурапчинского улуса», утвержденного решением улусного (районного) Совета депутатов № 51 от 06 февраля 2014 года (в редакции № 264 от 02.02.2023 г.), улусный (районный) Совет депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия),

РЕШИЛ
За многолетний добросовестный труд, вклад в развитие культуры и искусства активную общественную деятельность присвоить звание «Почетный гражданин Чурапчинского улуса» Константиновой Амгалане Нотаровне, главному режиссеру Автономного учреждения «Государственный театр эстрады Республики Саха (Якутия) имени Ю.Е. Платонова», заслуженному работнику культуры Республики Саха (Якутия).

РЕШЕНИЕ № 52
с Чурапча от 21 марта 2024 года

О присвоении звания «Почетный гражданин Чурапчинского улуса» Макаровой К.Г.

На основании Положения о звании «Почетный гражданин Чурапчинского улуса», утвержденного решением улусного (районного) Совета депутатов № 51 от 06 февраля 2014 года (в редакции № 264 от 02.02.2023 г.), улусный (районный) Совет депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия),

РЕШИЛ
За многолетний добросовестный труд, заслуги в развитии системы образования, вкладе в дело обучения и воспитания подрастающего поколения, активную общественную деятельность присвоить звание «Почетный гражданин Чурапчинского улуса» Макаровой Кларе Гаврильевне, руководителю школьного музея МБОУ «Сыланская средняя общеобразовательная школа имени профессора Г.П. Башарина, ветерану педагогического труда, отличнику народного просвещения РСФСР, заслуженному работнику образования Республики Саха (Якутия), Почетному гражданину Сыланского наслега.

РЕШЕНИЕ № 53
с Чурапча от 21 марта 2024 года

О присвоении звания «Почетный гражданин Чурапчинского улуса» Морфуновой У.П.

На основании Положения о звании «Почетный гражданин Чурапчинского улуса», утвержденного решением улусного (районного) Совета депутатов № 51 от 06 февраля 2014 года (в редакции № 264 от 02.02.2023 г.), улусный (районный) Совет депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия),

РЕШИЛ
За многолетний добросовестный труд, вклад в развитие здравоохранения, физической культуры и спорта, активную общественную деятельность присвоить звание «Почетный гражданин Чурапчинского улуса» Морфуновой Ульяне Пантелеймоновне, ветерану труда, ветерану системы здравоохранения, ветерану физической культуры и спорта, обладателю Знака отличия Республики Саха (Якутия) «Гражданская доблесть», отличнику здравоохранения и фармации Республики Саха (Якутия), Почетному гражданину села Чурапча.

С.А. Саргыдаев,
глава муниципального образования,
Я.П. Оконешников,
председатель улусного (районного) Совета депутатов.

